

Magyar Helsinki Bizottság

MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. I/12.

1242 Budapest, Pf. 317.

Tel/fax: + 36 1 321 4323, 321 4141, 321 4327

helsinki@helsinki.hu

www.helsinki.hu

TÁJÉKOZTATÓ AZ EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGÁNAK A BÖRTÖNVISZONYOKKAL KAPCSOLATOS MAGYAR KÁRTALANÍTÁSI ELJÁRÁS HATÉKONYSÁGA TÁRGYÁBAN HOZOTT ÍTÉLETÉRŐL

A strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) 2017. november 23-án nyilvánosságra hozott döntésével a *Domján v. Hungary* ügyben elvégezte a 2017. január 1-jén hatályba lépett, magyar börtönviszonyokkal kapcsolatos kártalanítási eljárás vizsgálatát. A döntés tétje az volt, hogy a jövőben is fordulhatnak-e az EJEB-hez a túlsúlyos vagy egyéb, a magyar törvény által bevezetett kártalanítási eljárásban kifogásolható okból embertelen fogvatartási körülmények miatt a fogvatartottak. Ebben a tájékoztatóban a döntés lényegét ismertetjük.

- I. Az emberi jogokat sértő fogvatartási körülmények miatt benyújtható panaszt a Bíróság elviekben alkalmasnak ítélte meg arra, hogy a sérelmeket orvosolja, utalva a zsúfoltság csökkentése érdekében meghozott, rendszerszintű intézkedésekre is (börtönépítés, a reintegrációs őrizet kiterjesztése, az előzetes letartóztatások számának csökkenése és a házi őrizet kismértékű növekedése).
- II. Abban az esetben, ha a panasz nem bizonyul alkalmasnak a jogsértő körülmények megszüntetésére, a fogvatartottak kártalanítási kérelmet terjeszthetnek elő a büntetés-végrehajtási bíró előtt. Az eljárást az EJEB általánosságban hatékonyan ítélte meg. Annak ellenére, hogy a magyar szabályozás alapján megítélhető kártalanítási összeg a strasbourgi gyakorlat felét-harmadát éri el, az EJEB úgy foglalt állást, hogy a kártalanítási összeg meghatározása az Emberi Jogok Európai Egyezményében részes államok szabad mérlegelési körébe eső olyan döntés, amelyben hozott magyar megoldás nem sérti az Egyezményt. E körben utalt a Bíróság arra, hogy más államokban (Szlovénia, Olaszország) hasonló szabályozást szintén megfelelőnek talált. Ugyanakkor a Bíróság hozzátette, hogy egy konkrét eset összes körülményeinek mérlegelése alapján nem kizárt, hogy egy már lefolytatott kártalanítási eljárásban megítélt szélsőségesen alacsony összegre tekintettel további kártalanítási összegre tarthasson igényt egy fogvatartott Strasbourgban. A Magyar Helsinki Bizottság álláspontja szerint egy ilyen eljárás sikerének valószínűsége elhanyagolható, de a most ismertetett döntés önmagában ezt nem zárja ki (ld. az ítélet 28. pontját).

Mindebből két dolog bizonyosan következik:

1. Minden fogvatartottnak ki kell meríteni a hazai jogorvoslatot, annak elmaradása esetén az EJEB nem fogja befogadni a kérelmét. Akkor sem – mint az a tárgyalta döntés alapjául vett esetben történt –, ha a panaszos megindította az eljárást, de az nem ért még véget.
2. Önmagában azon az alapon, hogy a törvény alapján Magyarországon megítélhető kártalanítási összeg alacsonyabb, mint az EJEB által tipikusan megítélt összeg, a kártalanítási eljárás hatékonyan minősül.

Ugyanakkor a Bíróság a döntésének a végén megjegyezte, hogy kész ezt az álláspontját felülvizsgálni, ha hosszú távon az derülne ki, hogy a magyar gyakorlat alapján a jogsértő körülmények miatti panasz alapján a problémákat nem orvosolják, és az ezt követően megindított kártalanítási eljárásokban formális elutasító döntések születnek, vagy a hazai eljárások ésszerűtlenül hosszú ideig húzódnak.

Az ismertetett ítélet angol nyelven a következő webcímen érhető el:
[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-179045"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{).